

אשרי האיש

החסידות בדרך רבוה"ק זיע"א

בעזרת ה' נעשה ונצליח
יום ו' ערש"ק ז"ך ניסן תשפ"ה
פרשת שמיני
שבת גאלע מצות
גליון תרצ"ו
שנה י"ד

מפי ספרים וסופרים

בחינת פרוזדור לאותו טרקלין נאה ומתוקן

דבר לדבר? אמנם גם עד כה מתגלגל הייתי בדרכים וזמן רב מרוחק הייתי מביתי, ברם תמיד ידעתי שיש לי בית, וכי בסוף הטלטולים והנדידות, אשוב ואבוא לביתי אשב ליד שולחני ואשכב לנוח במיטתי, אולם עתה לאחר שאשתי אינה עוד בחיים, הרי שוב לא נשאר לי כלום ובשעה שאני חושב כי אין לי עוד בית לשוב אליו, קשים ומרים עלי חבלי הנדודים שבעתיים משחיו.

הנמשל: הנה כזה הוא ההבדל שבין הצדיקים לרשעים, העולם הזה הרי אינו אלא בבחינת פרוזדור לאותו טרקלין נאה ומתוקן, כל דרי מטה גדים ונעים ומתגלגלים כאן, אלא שלצדיקים יש תקווה שלאחר כל טלטולים והנדידות, לאחר שימכרו כאן בעולם השפל את מעט הפרקמטיה, ויקבלו תמורה את חלקם לעולם הבא, הרי יהא להם לאן לבוא, אחרי כל הלבטים שנתלבטו כאן, יהא מזומן להם ומקום מנוחה לעולמים, ומכיון שכן אף צער הנדודים אינו גדול כל כך, ואילו הרשעים להם הרי אין כל תקווה, הרי אין להם בית לחזור אליו בשובם מן היריד, ולכן ודאי שיסורי נדודיהם קשים יותר, כי בסוף הטלטולים מקום לא יהיה להם לנוח בו מעמל הדרך.

(בשם הגה"ק ה"חפץ חיים זיע"א)

משל לרובל אחד שהיה נוהג לנסוע לערים הגדולות ולקנות בהן סחורות, ואחר כך היה מחזר על העיירות הקטנות וכפרי הסביבה כדי למכור בהם אותן סחורות, ומזאת היה מתפרנס. ועליכם לדעת שפרנסה זו לא היתה קלה כל עיקר, אמנם רבים הם הסוחרים העושים כל ימות השבוע חוץ לביתם, אולם הללו, לשבת קודש הם חוזרים ובאים הביתה, ומתענגים על יום המנוחה בקרבת בני משפחותיהם, ואילו אותו יהודי היה מתגלגל בדרכים שבועות רבים, ומתיסר בנדודים קשים עד שעלתה בידו למכור את סחורתו, ורק אחת לחודש ולפעמים אף אחת לחדשיים בלבד, היה חוזר ובא לביתו. פעם אחת ארע ופגשו בו אחדים ממכריו כשהוא מסובב באחד המקומות, וראו שהוא שרוי בעצבות גדולה ובדכדוך הנפש.

שאלוהו הללו לאשר קרעו ולפשר העצבות שהוא שרוי בה? סח להם צרתו כי אשת נעוריו מתה עליו רחמנא ליצלין. וכי עתה אין לו עוד בית לאן לחזור, אחרי טלטולי הדרכים. אמרו לו אם משום זה בלבד הרי אין הדבר נורא כל כך, כלום לפני כן, לא היית מתגלגל בדרכים חדשים על חדשים בלא בית ובלא מקום מנוחה? נאנח הלה בשברון לבו והשיב להם, כיצד אתם מדמים

אמרות טהורות

אמרות קודש מרבותינו הק' מאלכסנדר

צריך ללמד דרכי ה' גם לסובבים אותו

זה הדבר אשר צוה ה' תעשו.

וי"ל ע"פ דברי קדושת אאמו"ר זצוקללה"ה בשם הבינה לעיתים עה"כ (משלי ט"ז) ברצות ה' דרכי איש גם אויביו ישרים איתו, אף כשדרכי איש המה מרצים בעיני ה' לא יספיק בהיותו הוא בעצמו שלם בדרכיו ובמעשיו אבל צריך להשתדל וללמד דרכי ה' גם לאויביו ה' להשלים גם אותם לעבודת ה', ופירוש בזה דברי הלל הזקן אם אני כאן הכול כאן (סוכה ג'), ר"ל אף כשאני עובד ה' לא יספיק זאת בלבד, רק צריך להשתדל שיהיה הכול כאן, שגם אויביו ה' יהיה אוהבי ה', ואולי נרמז זאת ג"כ בהפסוק זה הדבר אשר צוה ה' תעשו, אף כשאתם במדרגה גדולה בבחי' ויעמדו לפני ה', אבל לא יספיק זאת, רק אשר צוה ה' תעשו, שתעשו שגם אחרים יהיו בזה המדרגה.

(תפארת שמואל)

ע"י אחדות היה ליבם שלם עם השי"ת

ויקרב כל העדה ויעמדו לפני ה'. ובתרגום יונתן: וקריבו כל כנישתא וקמון בלב שלים קדם ה', ומאמר משה זה הדבר אשר צוה ה' תעשו וירא אליכם כבוד ה' (שם, ו'). ולהסביר הענין נזכר לומר 'ויקרב כל העדה', ר"ל שהיו כולם כאיש אחד בלב אחד, כאומרו 'כל העדה', באחדות ואהבת רעים, ועי"ז היה ליבם שלם עם השי"ת, יען כי שורש האחדות היא הכנעה ושפלות, שהרי ע"י גיאות בלתי אפשרי להתאחד כידוע, ומכא הכנעה הוא שלם עם השי"ת, היפך הגיאיות, שמבואר באיגרת הרמב"ן ז"ל כל המתגאה בלבו על הבריות מורד הוא במלכות שמים, ואינו שלם עמו, וזהו 'וקמון בלב שלים קדם ה'', שהיה לבם שלם עם השי"ת.

מדוע לא יטמאו באכילתם

אל תשקצו את נפשתיכם בכל השרץ השורץ ולא תטמאו בהם ונטמאתם בהם, כי אני ה' אלקיכם והתקדשתם והייתם קדושים כי קדוש אני (י"א, מ"ג-מ"ד). ופירוש רש"י ז"ל ולא תטמאו בהם באכילתן, ונטמאתם בהם, אם אתם מטמאין בהם בארץ אף אני מטמא אתכם בעולם הבא ובישיבת מעלה, כי אני ה' אלקיכם, כשם שאני קדוש שאני ה' אלקיכם כך והתקדשתם קדשו את

עצמכם למטה, והייתם קדושים, לפי שאני אקדש אתכם למעלה ולעולם הבא.

הנה מבואר שהפליג הכתוב בחומר ענין מאכלות האסורות מה שלא הפליג בכל התורה, שלא מצאנו בכל התורה לשון טומאה כ"כ כמו שכתב כאן, 'ולא תטמאו ונטמאתם', וכתב א"ז הגה"ק מדאברזינסק זצלה"ה (בנין דוד דרשות עמ' קמז) הטעם, כי כמו שבכל הדברים המזיקים להגוף אין דבר המתפשט בכל הגוף כמו מאכלים רעים, דיש דבר המזיק לאבר זה יש לאבר זה אבל מאכל רע מתפשט בכל הגוף, כמו כן מאכלות האסורות מתפשט הטומאה בכל הנשמה, ואינו דומה לשאר עבירות שאין פוגם רק לאבר אחד, לכן החמיר הכתוב כל כך והזהיר לכל יטמאו באכילתן.

(כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א)

צריך שיהיה כל מעשיו לשם שמים

ויקחו את אשר צוה משה אל פני אהל מועד ויקרבו כל העדה ויעמדו לפני ה' (ט', ה'). וזהו ענין הכתוב 'ויקחו את אשר צוה משה', ועל ידי זה 'ויקרב', זכו להתקרב להשי"ת, שהגוף נעשה בבחי' צורה, בבחי' 'ויעמדו לפני ה'', לא בבחי' ואראה ואפול על פני, 'ויאמר משה זה הדבר', כלומר לזכות לבחי' זה הדבר, 'אשר צוה ה' תעשו', יש לעשות הכל לשם השי"ת, ואז 'וירא אליכם כבוד ה'', ולהגוף והנשמה יחדיו, בבחי' אספקלריא המאירה.

(עקידת יצחק, ועי"ש בהרחבה)

ביטחון בה'

ויאמר משה זה הדבר אשר צוה ה' תעשו וירא עליכם כבוד ה'. וצריך להבין דמה הוסיף בזה יותר ממה שנאמר לפני כן. ונראה הרמז בזה, שהנה ישראל היו אז בתכלית השלימות שהוקם המשכן והתבשרו שה' נראה עליהם, ומשה רבינו ע"ה היה רועה ישראל ואהרן כה"ג והיו דור דעה, והביט משה רבינו ע"ה שיהיה זמן שלא יהיה להם מנהיג חשוב ולא יהיה להם משכן וגם הדור לא יהיה במדרגה גדולה כזאת, א"כ הא"י יקנה האדם את השלימות, ע"ז אמר להם זה הדבר אשר צוה ה' תעשו, כלומר באיזה מצב שאתם נמצאים תעשו את מצוות ה' וה' ירא עליכם, ואף שפגמתם עד עכשיו ואתם צריכים לתקן את העבר מ"מ תבטחו בה' ותעשו את מצוות ה'.

(אמונת משה)

משה רבינו ע"ה היה ליבו מלא אהבה על בני ישראל

ויקצוף משה על אלעזר ועל איתמר וגו' (י', ט"ז-י"ז).

כ"ק אדמו"ר זצללה"ה דיבר בקדשו, שהר"ת "מדוע לא אכלתם את החטאת במקום הקודש" הוא מל"א אהב"ה, שמשה רבינו ע"ה גם כאשר קצף היה זה רק לפניו, שהיה מראה קצף, אבל באמת בלבו היה מלא אהבה אליהם.

(מאורן של ישראל)

הזכיה לאיש שמבזה עצמו לכבוד התורה הק'

ווארט

ושמרת לעשות ככל אשר יורוך

ויקחו את אשר צוה משה אל פני אהל מועד ויקרבו כל העדה ויעמדו לפני ה' (ט', ה').

בא וראה שהכתוב מלמדנו שסיבת התקרבותם אליו ית', היתה מאחר שלא עשו בנפרד על דעת עצמם אלא "ויקחו את אשר צוה משה", אך ורק בהוראת משה רבינו ע"ה, ולפיכך "ויקרבו כל העדה ויעמדו לפניו" והיינו כמ"ש (מלכים א', י"ז, א') ה' אלוני ישראל אשר עמדתו לפניו - הנאמר באלוהי הנביא - כלומר שזכו להתקרבות מופלאה ועמידה לפניו ית', ועמידה זו מהווה ביטוי להתגלות כבוד ה', כדכתיב (להלן כג), וירא כבוד ה' אל כל העם. (באר משה, אודוב)

מרגניתא דיצחק

פנינים בסדר פסוקי פרשת השבוע

לע"נ הרה"ח ר' יצחק

בן הרה"ח ר' משה אריה זצ"ל

נלב"ע ו' סיון תשע"ד

ויקרבו כל העדה ויעמדו לפני ה' (ט' ה'). ההכנה לתפילה היא ע"י שמקבל עליו מצות עשה של ואהבת לרעך כמוך, וזהו ויקרבו כל העדה, שהיה להם קרוב לבבות ואחדות, ע"י ויעמדו לפני ה', יכלו להתפלל לה', ע"י שאמרו חז"ל (ברכות ו:) אין עמידה אלא תפילה.

ויקרב אהרן אל המזבח וישחט את עגל החטאת אשר לו (ט' ח'). עיקר ענין הקרבן הוא שיחשוב האיש שמקריב את הקרבן, כי באמת היה ראוי לעשות לו כל הנעשה בקרבן, והיה צריך הוא להזבח ולהשרף על המזבח, ורק לצד רחמי ה' אמר שייבא תמורתו קרבן, וע"י מחשבה זו נתכפר לו עונו. וזהו "ויקרב אל המזבח", פ"י הוא עצמו הכין להיות נשחט ונקרב על המזבח, ועשה במקום זה השחיטה לעגל לצד רחמי ה' שנתרצה להביא חליפתו.

וישא אהרן את ידיו אל העם. כמ"ש בנועם אלימלך על רצון יראיו יעשה ואת שועתם ישמע ויושיעם (תהילים קמ"ה). פ"י שהש"ת עושה רצון להצדיק שיהיה צריך לאיזה דבר ויתאוזה לו, כדי 'זאת שועתם ישמע', שישמע תפילת הציבור 'יושיעם', וזה וישא אהרן את ידיו אל העם, ידים מרמז על תפילה כמ"ש נשא לבנו אל כפים (איכה ג'), שבנעצמו התפלל, אז ויברכם, יכול היה להשפיע להם.

ואת החסידה וגו'. מפרש"י ז"ל: ולמה נקרא שמה חסידה שעושה חסידות עם חברותיה במזונות. וקשה, למה היא נחשבת כעוף טמא, אם היא עושה חסד עם חברותיה, והלא לפי הרמב"ן ז"ל העופות טמאות הן בשביל האכזריות שלהן, ופי' יען שהוא עושה חסד רק עם חברותיה, מי שאינה מחברותיה אין היא עוזרת אפילו במעט אוכל ולפיכך היא טמאה.

(חידושי הרי"מ)

מעשי צדיקים

לקט סיפורים מהרה"ק רבי חיים בעל ה"דברי חיים" מצאנו זיע"א יומא דהילולא כ"ה ניסן

ה"דברי חיים" בתור סניגור בבית המשפט

כאילו בדרך ארץ, ונתן לו ארכה להיות שם - אך בסוף נתן תאריך שאם לא תצא מהאחוזה אביא אותך לבית משפט עם החוזה, והמשטרה תוציא אותך מהבית. (זה לא היה פריץ כמו פעם, שהיה בא עם כח ואלימות שמביא אנשים ומגרש אותם, אלא על פי חוק המדינה). הבן היה ממש אויב עצות ולא ידע מה לעשות, אז הוא בא אל רבו הרה"ק מצאנו ושאל מה לעשות. הרבי אמר לו שבשום פנים ואופן אל תצא מהבית, ואותו פריץ יביא אותך למשפט - בערכאות שלהם - וכשהוא יזמין אותך ותקבל מכתב רשום שאתה מוזמן לבוא למשפט תאמר שאתה בא עם העורך דין שלך, ואני אהיה העורך-דין שלך! זה משהו מאוד מיוחד, שהרבי הצדיק אומר שאני אבוא לבית משפט של גויים ואני אהיה העו"ד שלך. רבי חיים מצאנו היה ידוע כחכם גדול גם בקרב הגויים שמאד כבדו אותו, וקראו לו ראב"ן הלברשטאם. כששמעו בבית משפט הגויי שהוא בא להיות עו"ד של היהודי, כולם נחרדו מאד, אבל כך היה - ראב"ן הלברשטאם בא כעו"ד, ודיבר יפה

פעם אחת היה יהודי עשיר שגר באזור של רבי חיים מצאנו, ה"דברי חיים", והיתה לו אחוזה עם בית מאד גדול. לאחר שאותו יהודי נפטר מן העולם, הוא השאיר אחריו בן, שגם היה חסיד צאנו. הבן נכנס לגור בבית של אבא שלו - בית מאד גדול ומפואר באחוזה - ושם הוא גר במשך כל שנת האבלות אחרי פטירת אביו. פתאום, בסוף שנת האבלות של אביו, קבל הבן בדואר מכתב רשום מהפריץ הגוי - שהוא בעל הבית על הרבה אחוזות וכל מיני רכוש ונכסים באותו איזור - ובו כותב הפריץ: כל השנה הזאת לא רציתי לצער אותך, מכיון שהיית בשנת אבלות על אביך, אך דע לך שלפני שאביך נפטר הוא מכר את האחוזה שלו, ויש לי שטר מכירה על האחוזה, לכן אני מבקש ממך שפשוט תעזוב את המקום. הדבר הזה נפל על הבן כרעם ביום בהיר - מצד אחד זה היה נשמע רציני, אך מאידך לא היה יכול להבין בשביל מה אביו ימכור את האחוזה, הרי היה עשיר ולא היה צריך כסף, ובשביל מה ימכור את הבית והאחוזה לאותו פריץ. הבן לא ידע מה לעשות, והפריץ נהג

עם השופט הגוי. אמר לגוי שודאי מכיר שאביו של היהודי הזה היה יהודי חרדי, שומר תומ"צ, והשופט הסכים. אמר לו - אתה יודע שאצל יהודים לא עושים עסקים בשבת, ובודאי לא כותבים שטר מכירה בשבת קדש - וגם לכך השופט הסכים. אז אמר הרבי מצאנו שיוציא את החוזה ונראה את התאריך שלו, ואז בדקו את השטר וראו שהחוזה הזה נכתב ביום ביום

נס למעלה מדרך הטבע

לגמרי. הדבר הזה נודע בצאנו, ולרבי מצאנו היה תלמיד אחד מאד קרוב אליו, שלתלמיד הזה גם היתה צרה גדולה, שהיה נשוי הרבה מאד שנים ולא זכה בזרעא חיה וקיימא. כשהתלמיד הזה שמע את הנס הזה שהרבי כעת עשה, הוא התלונן: אני התלמיד הקרוב שלך, ועשרים שנה אני מבקש ישועה, אז למה לי הרבי לא עושה נס כמו לאותו אחד שהרבי אפילו לא מכיר אותו, והוא סתם שלח מברק והוא לגמרי רחוק מתומ"צ? ענה לו הצדיק: זה מאד פשוט. דע לך שאם יהודי עושה, בע"ה, איזה נס שלמעלה מדרך הטבע, זה מאד מאד מסוכן. הוא ממש מעמיד את חיי עצמו בסכנה, וגם את חיי משפחתו, וגם את חיי ילדיו ונכדיו. היות שכך, בשביל אותו יהודי בגרמניה, שהוא רחוק מה' לגמרי, ואינו יודע שיש בורא עולם, בשבילו כדאי לי לסכן את חיי ואת חיי כל ילדי כדי שהוא ידע שיש בורא עולם. אבל אתה, תלמידי היקר, שמאד קרוב אלי, יודע שיש בורא לעולם - אז לא כדאי לי לסכן עצמי וכל צאצאי בשביל לעשות לך נס, שהרי אתה כבר יודע שיש בורא עולם.

בדרכו של הרה"ק רבי לוי יצחק מבארדיטשוב

יכולים להדמות לברדיטשעווער רב הקדוש? וכל היושבים המסובים לא הבינו כלל את המשך דבריו הק', אבל שני הזקנים הללו ידעו לנכון אל מה ירמוז הצדיק, המה ראו כן תמהו איך שהרבי הרגיש תיכף את מחשבתם, על כן רקדו ברנה וצהלה מתוך שמחת הלב שזכו אחר כל השנים האלו להגיע לכחוז חפצם ולחסות בצל כנפי צדיק אמת בדוגמת רבם הק' מבארדיטשוב זצלה"ה.

כיום המעות הפלאי

מסופר: כשהיה הרה"ק רבי ישעיה' מקערסטיר זיע"א פעם בצאנו, ו"הדברי חיים" קדוש היה זקוק לסכום כסף, וחפשו ודרשמי שילוח לו סכום הגון, והלך רבי ישעיה' והביא סכום כסף שחסך לעצמו כדי שיהיה לו להוצאות נישואיו, ומסר אותו למרן ה"דברי חיים", לאחר תקופת זמן נתן לו מרן ה"דברי חיים" חזרה בים עם מעות, ואמר אח"כ רבי ישעיה': לאספרי המעות שקבלתי חזרה, ומאז מונח הכיס אצלי, כשאני מקבל מעות אני מכניסו שם וכשאני זקוק לכסף אני נוטל משם ומעולם לא הייתי זקוק לכסף, והיה חסר

פעם אחת הגיעו לצאנו שני חסידים זקנים מארץ רוסיא, ולא הספיקו לקבל שלום לפני השבת קודש, ובלייל ש"ק אחר הסעודה בצאת הרה"ק ה"דברי חיים" זיע"א את החדר, כשיצאו כל העם במחול לכבוד ש"ק, רקדו הם ביתר שאת בחיות ובשמחה מופלגה, וכשכבר נלאו כל האנשים מלרקוד, עדיין היו שני החסידים האלו מפזזים ומכרכרים בכל כוחם בחדוה עצומה. כשנשאלו מאת חסידי צאנו לשמחה מה זו עושה, ענו וסיפרו כי כשהיו אברכים הסתופפו בצל הרה"ק רבי לוי יצחק מבארדיטשוב זיע"א, ולאחר הסתלקות רבם מעלמא הדין, נסעו הם בידח להרבה צדיקים אבל לא מצאו את מקומם, כי לא ראו איש צדיק דוגמתו, ולא יכלו למצוא רבי כנפשם עם אותו מדת אהבה במסירת נפש לכל יהודי שהיה לרובם, וכך עבר עליהם הרבה שנים בנידודים. לאחרונה הגיע שמעהרה"ק מצאנו זצוק"ל אליהם, ושמעו שיש בעיר צאנו במדינת גאליציע צדיק וקדוש שעבודתו בקודש הוא על דרך רבם זצ"ל, ואיש לא הכירם, גם לרביה"ק מצאנו זצ"ל טרם נישאו, והנה כשהתחיל הרה"ק לומר תורה, אמר האחד לחבירו: הלא הרה"ק מצאנו דומה ממש בכל מהותו ותנועותיו לרבינו ז"ל, כמדומני שאפילו דמות דיוקנו דומה להרב ז"ל... פתאום התחיל ה"דברי חיים, לצעוק בדרכו בקודש: "וועמען אין דעם דור קען מען צוגלייכען צום הייליגען בארדיטשבער רב"? (את מי בדור הזה

אוצרותיהם של צדיקים

לשבת אחר פסח • נכתב ע"י הרה"ג רבי אהרן פרלוב שליט"א

השבת (שמות טז כה ברש"י). וידוע שיסוד המרה הוא ירוק (תיקו"ז תיקונא כא,כב).

ה"חידושי הרי"מ" זיע"א, "ליקוטי הרי"מ" ח"א, ע' רע"ו

ישועה בזכות המפתח על החלה

פעם שהיה הרה"ק מרוזוודוב בקלימנטוב (היה זה כאשר רבינו [הרה"ק רבי יצחק מסטיטשין זצוק"ל] זיע"א היה צריך להתייצב לצבא באוסטריה, ואז נסע הרה"ק מרוזוודוב לקלימנטוב שבפולניה, ושהה שם פרק זמן עד שרבינו זיע"א קיבל איזה מום בגופו. אז קראו אביו הקדוש ושאלו: נו, האם אני יכול כבר לשוב לביתי?!) והיה שם לחג הפסח. בשבת שלאחר הפסח, הקרויה "שבת געלע מצות", נוהגים לעשות כדמות מפתח על החלה, והיה הרבי קורא לה "הציפור שעל החלה". בלייל שבת קודש, לאחר שהרבי בצע מן החלה, הוא הוריד את "הציפור" מן החלה ושבר אותה, ואמר: כמו שאני שובר כאן את הציפור כך תהיה לו לצאר מפלה בקרוב. וכעבור יום או יומים נודע, שהצאר מת. הרה"ח רבי יוסף ליפשיץ ז"ל, "החכמה מאין"

בינה. ואנחנו הולכים משער לשער ולכל שער יש מפתח וזהו שעושין צורת מפתח.

"אוהב ישראל - אפטא" ליקוטים, ע' ש"ל

מפתח החלה - מפתח הלב

מנהג ישראל תורה בשבת שמיני שחל אח"פ או פ' אחרי שחל לפעמים אח"פ, שבהן נאמרו להשמר ממאכלות אסורות ומערייות שהן מסט"א שהן מפתח של הלב להוציאו מסט"א, ע"כ נוהגין לעשות החלות במפתח להורות ע"ז שמה שנאמר בפרשיות הללו הן המפתח לפתוח הלב לעבדו בכל דבר כנאמר כי אני ה' המעלה אתכם מאר"מ להיות לכם לאלקים כלו' שיהא גם אכילה ושתי' וכל צורכיכם לאלקים והבן.

ה"ייטב לב" מסיעט ז"ע דף צ"ה טו"ג

שבת געלע מצות

השבת שאחר הפסח נקרא 'שבת געלע מצות', והטעם הוא, שידוע שביום ד' היה קריעת ים סוף (ע' שבת פז), וממילא ביום השבת היו המים ירוקים שבאו למרה, ובאמת נצטוו שמה על

המנהג לנקד החלות במפתח שבת אחר פסח

המנהג הוא מימים קדמונים לנקוב את החלות בשבת שלאחר פסח במפתחות. ונעשה על החלה צורת מפתח ומנהג ישראל תורה הוא וצריך טעם. כבר ביארנו טעמים ע"ז לעיל. והנה יש עוד לאלוה מילין טעם א' ע"פ פשוטו כי הנה בעת הזאת כשאכלו ישראל מן המן, מהקרבת העומר ואילך לא אכלו עוד מן המן כמשה' (יהושע ה, יא) ויאכלו ממחרת הפסח מעבור הארץ. ואמרינן בגמרא (קדושין לז:): ממחרת הפסח אכול עד השתא לא אכול, ומאז התחילו לאכול מתבואת הארץ והיו ישראל צריכין לפרנסה כי עד עתה היה להם המן. וזאת ידוע שלכל דבר יש שער כמו שאנחנו מתפללין שיפתח לנו השי"ת שערי פרנסה. ומזה נשתרבה המנהג להיות עושין צורת מפתח על החלות לרמז שיפתח לנו השי"ת שערי פרנסה.

טעם הב' י"ל כי בעת ההוא סופרים אנו ספירה שבעה שבועות והם מ"ט יום ע"ד סוד נ' שערי

המשכת ההשפעות טובות מחג הפסח

רביה"ק בעל ה"אמרי מנחם" זי"ע מבאר בקדשו את דברי המגיד מקאזניץ ששבת זו הוא 'שבת געלע מצות' והוא מלשון גילוי מצות (עיי"ש פ' תזריע אות ג'), ומבאר רבינו (פ' שמיני אות ו'), "כי מצה הוא בחי' מוח אבא שהוא חכמה (שער הכוונות דרושי פסח דרוש ו'), דבפסח ע"י אכילת מצה משיגים השגות גדולות, מוחין גדולות, וזה נתגלה בשבת שלאחר מכן, ע"כ קורין תיכף פרשה זו, להורות כי כמו שהכניסו אחרי כל ההשגות שהשיגו בפרישתם הוצרכו לאמונה, להניח הכל ולעשות באמונה פשוטה מצד ציווי ה', כן אנחנו היום אחרי כל ההשגות שהשגנו יש לנו להאמין באמונה פשוטה. ועל ידי האמונה זוכים לברכות, כמאמר הזוה"ק (ח"א קצ"ט): איש אמונות רב ברכות (משלי כ"ח, כ') דא הוא בר נש דמהימנותא דקוב"ה ביה".

ועוד שתי טעמים הביא ב"ישמח ישראל" זי"ע, א', בזכות אכילת המצה נשפע יראה, ומפתחות רומזים ליראה כמאמר חז"ל "מי שיש בו תורה ואין בו ירא' ש' דומה לגזר שמסרו לו מפתחות הפנימיות ומפתחות החיצוניות לא מסרו לו בדי עייל", כי היראה היא המפתח להיכנס בחדרי התורה, ולסבב את עצמו באור מקיף מאור התורה"ק, ולהתבונן בסודותיה. ולא כן הוא הלימוד בלא ירא' ש' אז היא אינו נכנס בהתורה, והתורה"ק אינה נכנסת בו, והמה נפרדים זה מזה, משא"כ הלימוד ביראה אז התורה דבוקה בו, ומגינה עליו בין בעידא דעסיק בה בין בעידא דלא עסיק בה, כי היא תמיד דבוקה בנפשו וקשורה במחשבתו. וחז"ל (עירובין נ"ד). כתבו "אימתי ד"ת נעים בזמן שתשמרם בבטן, וכדברי הנביא (משלי ב', ז') 'צפון לישרים תושיה, שיצפין את התורה באיבריו. ע"כ תורף דיבוריו הק'. (עפ"י פ' תזריע סוף אות ג'). והמצה הקדושה שאדם אוכל ונכנס בתוך מעיו, הם הם מכניסים לו יראה שמביאה אותו להיכנס בחדרי התורה"ק. ואנחנו עושים מפתחות שיפתחו לו שערי יראה, ולסובב עצמינו באור מקיף מאור התורה"ק.

ב'. כתבו בספרי המקובלים, שם ע"ב ס"ג גימטריא מצ"ה, והוא בחי' מוחין דאבא, והוא למעלה מהשגתנו, ולפי קט שכלינו ומיעוט ידיעתנו הוא עפ"י"ש (בזוה"ק ח"ב קפ"ג. ע"ש) מצה היא מיכלא דאסותא ומיכלא דמהימנותא, היינו שמצה היא רפואה לאמונה, שמרפא כל נגיע בני אדם בגשמיות וברוחניות, וכאשר איש ישראל מקדש ומטהר המוחין והמחשבות שלו, ומאמין ברוממות ה', מתקן מדת חכמה שאיהו מוחא, וכנודע חכמה ואמונה ממקום אחד יהלכו, וזוכה להמשיך כל טוב. (עפ"י פ' תזריע אות ד'). וזכות השבת קודש גורמת לאיש היהודי לתקן המחשבות, ולהגיע ליראת ה'. והמצה שהיא מיכלא דמהימנותא שהיא בתוך תוכו, היא תגרום לנו אמונה ובזכות זה נזכה להמשיך על עצמינו כל טוב ברוחניות ובגשמיות.

כמו כן מצאנו בדברי בעל ה"אוהב ישראל" זי"ע עוד סיבות לעשיית החלת מפתח בשבת זו. א. הקב"ה מבקש 'פתחו לי פתח כפתח של אולם ואני אפתח כפתחו של אולם'. ב'. בפסח כל השערים ומוחין עלאין פתוחין ואח"כ נעלו התרעין וצריכין אנו לפתוח, ולכך אנו עושים חלת המפתח, בכדי לפתוח בזכות יום השבת קודש בזכות יום השבת קודש, וה' הטוב יפתח לנו את אוצרו הטוב. (עפ"י אוהב ישראל לשבת אחר פסח). ג. לכל דבר יש שער, ואנו מבקשים מהקב"ה שיפתח לנו שערי פרנסה, ובזכות חלת המפתח הזאת אנו מרמזים שיפתח לנו השי"ת שערי פרנסה. ד. אנו סופרין שבעה שבועות ע"ז נ' שערי בינה, ולכל שער יש מפתח. וזהו שעושין צורת מפתח. (עפ"י אוהב ישראל בליקוטים חדשים לשבת אחר פסח). ואנו תפילה ש'ה' הטוב יפתח את אוצרו הטוב, ויצו שחקים ממעל ודלתי שמים יפתח, וכידוע גם שהקב"ה נתן לאבותינו המן במדבר בחודש אייר, ולכך גם אנו עושין את חלת המפתח בשבת מברכין חודש אייר שהקב"ה יוריק לנו שפע ברכה והצלחה, פרנסה מידו הרחבה והמלאה (עפ"י אוהב ישראל לשבת אחר פסח). ונזכה להמשיך עלינו ההשפעות הטובות בזכות החג פסח, וכל הדברים הנלווים אליו, וכן השפעות השבת קודש הזאת, להביא ברכה אל ביתנו, ונזכה שהקב"ה ישמע לקול תפילתנו, ונזכה ליום שכולו שבת בגאולה השלימה בקרוב ובימינו אמן ואמן.

שבת אחר פסח. שבע ימים מרוממים ונעלים עברו על כל יהודי בישראל, הן בנקיונות את מבואות הבית עד כדי בחורים ובסדקים והן בנקיונות לבני הבית מהגדול ועד הקטן לכבוד יו"ט, כראוי וכיאה לבני מלכים. וכשכבר הגיע יום טוב הנכסף ביקשנו מהקב"ה "והשיאנו ה' אלוקינו את ברכת מועדיך לחיים ולשלום לשמחה ולששון כאשר רצית ואמרת לברכנו" אחר שביקשנו גם בתפילת שמו"ע "אתה בחרתנו מכל העמים, אהבת אותנו, ורצית בנו", דהיינו שהבקשה והתפילה הייתה אחת שאתה הוא שבחרת בנו מכל העמים להיות עם הנבחר, אהבת אותנו מכל האומות, ורצית בנו יותר מכל האומות האחרים, ולכך מבקש אדם "והשיאנו" דהיינו תלביש אותנו 'ה' אלוקינו את ברכת מועדיך' את כל השפעות החג 'לחיים ולשלום לשמחה ולששון', ואז ממשיך התפילה והבקשה 'כאשר רצית ואמרת לברכנו' לכאורה כבר ביקשנו מה שאנחנו רוצים, חיים, שלום, שמחה, ששון, ופתאום אנחנו מבקשים תבריך אותנו כמו שרצית לברכנו? אלא אפשר לתרץ שאדם מבקש, הוא יודע מה הוא צריך לבקש על עצמו, מה שהוא יודע בליבו ובמחשבתו על מה הוא צריך לבקש, אבל הוא לא יודע לבקש על דברים שהוא לא יודע עליהם שזה טוב לו או דברים שהוא צריך לקבל מעין הברכות, ולכן אחרי שמבקש אדם את כל הצרכים שלו שהוא יודע לבקש בקטנות המוחין, הוא מבקש שהקב"ה שהוא טוב ומטיב לכל, ואת שזאת ישמע ויושיעם, שהוא יברך אותנו בכל הברכות והישועות בכל מילי דמיטב ברוחניות ובגשמיות, ומה שטוב לנו עשה כרצונך.

ובהקשר לכך שמעתי בשם א' מהצדיקים על הכתוב "ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר" והקושיא עולה מאליה, ראשית הוא אומר 'ונגלה' ובהמשך חוזר על לשונו 'וראו' זה אותם לשונות, הרי אם חושך בחדר ומדליקים את האור, צריך לומר שנדלק האור? הרי רואים שנדלק האור! היה צריך לומר לשון א' והיה מובן המשך הפסוק? והוא תירץ, שאדם גלוי לפני הרבה דברים, אבל הוא לא רואה בעיניו דברים פלונים, ולעיתים לבוא לכשיבוא מלך המשיח הוא יגלה את הדברים שאנחנו יודעים, אבל הוא גם יאיר לנו את הדרך שיעלה האדם במעלות היראה והאהבה להשי"ת 'וראו כל בשר' ואז הוא יוכל גם להביט בעיניו בהשריות בתוך הדברים המוסתרים שלא זכה לראות עד עתה.

הנה כי כן נמצאים אנו בשבת אחר פסח, או יותר נכון ב'שבת נאך פסח' (דהיינו שבת בהמשך לימי פסח), ואחת היא שאלתנו ובקשתנו מאבינו רועינו, ש'כאשר זכינו לסדר אותנו כן נזכה לעשותו, שכמו שזכינו להכין לחג את כל ההידורים לשבח ולתהילה, כך גם נזכה 'לעשותו' בעולם העשיה ממש. שההשפעות ימשיכו עלינו מתוך בריות גופא ונהורא מעליא לכל ימות השנה הבעל"ט.

ולדמיין כל זאת, אפשר עפ"י אדם שיוצא לנסיעה ולזקוק עמו מצלמה, שבו מתעד כל מיני רגעים שישארו לו לימים רבים, ואז חודשים ואף שנים אחר הנסיעה הוא לא ישכח ואפילו לרגע את החוויות שהיו מנת חלקו בכל מהלך הנסיעה, וכל זה על מה ולמה? כי תמיד הוא יוציא את התמונות ויעיין בהם, ויתמלא שמחה וסיפוק. ואפילו גם בשעות של צרה הוא יפתח את התמונות ויהיו לו למשיב נפש וחיות ושמחה. כך גם בזמנינו עתה, שהכינו כלים לקבל את כל ההשפעות טובות, נבקש מרבש"ע שנוכל לשמור עליהם בקדושה ובטהרה, ובשעה שנצרך אותם נפתח את הכלים ולקבל את ההשפעות החג שיעוררו אותנו בשעת צרה או רוחה. אבל... ישאל השואל לאמר איך אנחנו משמרים את כל ההשפעות טובות מהחג הקדוש הזה שעל"ט לימים ולשנים רבות? הרי מה שנלוו לנו הוא שאנחנו ימים מועטים אחר ימי פסח, וגלוי לנו כל ההשפעות. אבל, מה עם מה שאנחנו לא רואים בעינינו בהשריות, איך אנחנו יודעים שזה קיים, ואם כך איך אנחנו משמרים אותו? ראשית כל ידוע המימריה על קריאת "ליל שימורים" בליל הסדר ליל יו"ט פסח. ש'ליל שימורים' כפשוטו, הקב"ה לוקח את כל מצוות הלילה שיהודי עושה ומעשה בלילה הזה, מצוות מצה ומרור, וכל מצוות החג, וכל ההכנות שהכין לקראת בואו של החג, ושומר אותם בכלי מיוחד שיעמדו לשמירה למועדים ולזמנים.

עלון זה נתרם

כתובת מייל של מערכת הגליון

a13215113@gmail.com

הודעה משמחת

ב"ה, לכל המעוניין ניתן לתרום בעמדות "קהילות" ו"נדרים פלוס" הפרוסות בבתי כנסיות ברחבי הארץ והעולם ע"ש **"עלון אשרי האיש"**

או במספר טלפון (קהילות): 073-275-7000, ולהקיש קוד 8915

אין ניתן אלאם הפולין, אלא פונם דאין אגרום אפנחה
אשרי האיש

לטובת נשמת

כ"ק אדמו"ר רבי בצלאל שמחה מנחם בן ציון בן כ"ק אדמו"ר רבי יחיאל יהושע זצ"ל - בעל "מבשר טוב" מביאלא לרגל הדיא"צ ב' אייר זי"ע ועכ"א

נודב לע"נ

הרב מרדכי מנחם מנדל בן הרב אהרן אריה ז"ל נלב"ע ה' תמוז תשפ"א ת. נ. צ. ב. ה.

נודב לע"נ

הרב נפתלי הרץ בן הרב יוחנן דב הלוי ז"ל נלב"ע י"ב חשוון ולע"נ האשה החשובה מרת רבקה בת הרב משה חיים ע"ה ת. נ. צ. ב. ה.

המעוניין לתרום להוצאות העלון להצלחה, ברכה או לע"נ יפנה לעורך הבה"ח ישראל פיגנבוים הי"ה, או להפקיד בבנק פועלים, סניף 533, מס' ח-ח 540321-ע"ש ישראל בנימין פיגנבוים. ניתן לתרום מכספי מעשר.